

עושה ציפורניים: יעל ברונר קיטשית בקטע מודע לעצמו

יום רביעי 09 בינואר 2013 08:00 מאת: הדס רשף, עכבר העיר

אחרי שהציגה בתערוכת הגמר את בית הוריה עמוס הזהבים, עברה ברונר בתערוכת היחיד הראשונה שלה לרגלי תרנגולת (צבועות פוקסיה), בושם ונמרים. ראיון שמתחיל בדרום אפריקה, ממשיך בהונג קונג ומסתיים בתל אביב

יעל ברונר-רובין היא מהגרת בת מהגרים. כשהיתה בת שש הגיעה ארצה עם משפחתה מדרום אפריקה, והיום היא שוהה בהונג קונג בלימודי תואר שני בצילום ב- SCAD הסוואנה קולג' לאמנות ועיצוב. יהיה מצחיק לקרוא לה עוף מוזר בהתייחס לכך שהמוטיב העיקרי בתערוכת היחיד הראשונה שלה, "רגלי תרנגולת, בושם ונמרים" בגלריה RawArt הן רגלי תרנגולת צבועות בלק ורוד פוקסיה.

מתעניינת בדברים מוזרים או מגניבים. ברונר

ברונר איננה העולה החדשה שמציגה דירת שיכון אפרורית ומתפוררת או צפיפות איומה שמובילה לאלימות בתוך הבית, להפך, היא מציגה עושר וטעם שיש יקראו לו רע או נובורישי, אבל זה האותנטי שלה, האסתטיקה שאיתה גדלה. בתערוכת הגמר שלה בבית הספר לאמנות - המדרשה בשנת 2007 הציגה סדרת תצלומים שתיארה את בית הוריה ואת בני משפחתה, לצד טבע דומם שמעוור מרוב גוני ורוד, זהב, לבבות ופרחים.

בית ההורים. מעוור מרוב זהב לבבות ופרחים

יש שיגידו שהבית קיצוני משהו

"לקחתי את אסתטיקת הבית והקצנתי אותה, גם ככה אורחים שבאו אלי הביתה תמיד לקו בהלם. תפסית העולם בארץ מבוססת על צניעות, שבאה לידי ביטוי בנראות, ובעבודות האינטנסיביות הוויזואלית הודגשה עוד יותר. בתגובות לתערוכה היו אנשים שממש הרגישו גועל מרוב מתקתקות ויופי, שאלו אותי אם יש שם אירוניה. לא תמיד זה היה ברור כיוון שזה הגיע ממקום אישי. אני ביקשתי להציג את המורכבות, הדואליות, מצד אחד לאהוב את הקיטש, אתה מודע לזה שזה קיטש, יודע שזה זול ומוגזם, חסר טעם, אבל אתה מת על זה. אני אוהבת דברים קיטשיים ומכירה במטען העצום שלהם. לרוב יש תגובה מיידית שלילית לקיטש. זה היה המקום שהכי הדגיש עבורי את הבדלי התרבויות. הרגשתי שאני חייבת לצאת מכאן, הגעתי להונג קונג עם שתי מזוודות, למקום שהוא לגמרי ריק, גם מבחינת חברים ומשפחה, וגם החלל עצמו שאליו עברנו, בית שהוא קירות לבנים, וצריך להחליט מה נכנס אליך הביתה, ליצור את העולם שלך מחדש. כשעברנו הרגשתי ריקנות אדירה באופן פיזי, בגלל המעבר עצמו, למקום סטרילי, זה מקנה לי אי נוחות. אני רוצה לעבור דירה ולצבוע קיר בטורקיז. חסר לי צבע בחיים."

הלק הופך את כל העניין לקריפי "Visiting the Peak"

בשבחי איקאה

האם לגיטימי להציג באמנות המקומית צילום דוקומנטרי שמציג עושר? נראה שבתערוכה החדשה ברונן הולכת גם למקום של סטייה, האירוניה שנוצרת על ידי התקת משמעויות של תרבויות וקריאה חדשה שלהן מתחדדת. אבל תמיד הזרות והקיטש נשארים מוטיב קבוע.

מהו בעצם המקום הזה שממנו הגעת?

"ההורים שלי נולדו בדרום אפריקה, גם ההורים שלהם היגרו לשם, אנחנו משפחה של מהגרים שתמיד מרגישים שונים ופועלים אחרת. אמא של אבא נאבקה בשמרנות הדתית בכך שהתעקשה ללכת ללמוד. היא פמיניסטית מהסוג הישן, החליטה לא להישאר בבית ולערוך מסיבות תה, עמלה להיות פרופסור והוציאה ספרים על מגילות ים המלח ועל האופן שבו הנשים בתנ"ך השיגו סמכות והשפעה דרך היותן אמהות. הסבתא השנייה היתה אשפית, CRAFTS הכינה עבודות מחרוזים ורקמה, ותפרה לאמא שלי בגדים מאוד צבעוניים וייחודיים בימים שלא היו רשתות אופנה גדולות. היו לה דברים שלאף אחד לא היה. אפשר לראות איך הצבעוניות והייחודיות הזאת עברה אלי. אחרי שהיגרנו ארצה, אמא פתחה בוטיק בגדים ביבוא מאיטליה וצרפת, יש לה אהבה גדולה לצבעוניות ועושר, היא מספרת שכאשר היא נכנסת למקומות ברוסיה שמלאים זהב, חבריה הישראלים מעקמים פרצוף והיא מרגישה בבית. לטענתה רק הלקוחות הדרום אפריקאיות או הרוסיות קונות מנומר. הישראליות והאמריקאיות לא מתקרבות לזה, רק אם זה מעודן יותר או מנומר כחול. מנומר קלאסי נחשב הארדקור, ולדעתי זה קשור לדרום אפריקה."

אילו עוד מאפיינים אסתטיים דרום אפריקאים את יכולה לזהות?

"מנומר, פיתוחי זהב, צבעים עזים, לאמא שלי יש בבית ספת עור טורקיז, לא חום-בז' שחור כמו שיש לרוב הישראלים בסלון, לא יהיה אדום בוהק או כתום, למרות שאיקאה קצת שינתה דברים."

"Double Fan"

נשנוש של זקנים

גם את הגעת למדרשה כציירת ויצאת צלמת

"היה לי מאוד קשה לנטוש את הציור, זאת היתה חלק מההוויה שלי. אבל התחלתי להרגיש שהציורים מאוד אישיים ואני לא בטוחה שאני רוצה לחשוף אותם או לקבל עליהם ביקורת. מעבר לכך הבנתי שיש בהם פחות אמירה, הם דקורטיביים ויפים מדי, ולא מצליחים להעביר את הנדבך הנוסף, האמביוולנטי שכן עובר במדיום הציילום. כשהתחלתי ללמוד עם מיכל היימן הרגשתי שעולם חדש ומלא נפתח לפני, בקושי הכרתי צילום מבויים, וזה איפשר לי את כל שחיפשתי: בחירת הנושאים והצבעים, עבודה עם חפצים ותאורה. כמו ציור אני בונה משהו חדש, מקבלת ההחלטות, מחברת בין חפצים על משמעויות ומטענים. יש אמביוולנטיות שלא היתה בציור. הרבה פעמים אני מנסה לראות איך לחבר בין סוגי המדיה, להשתמש בדימויים ובציורים אחרים כאובייקטים בתוך התצלומים, או כרקע, כאורנומנט שמעליו מוצבים אובייקטים נוספים."

בתערוכה החדשה העומס מתנקה והקיטש נהיה פסיכוטי, יעלי השובבה מתחילה להוציא את הלכלוך החוצה, בעיקר רגלי התרנגולות הכרותות עם הלק הוורוד

"את עבודות רגלי התרנגולות יצרתי עם אליס בורדו, אמנית צרפתייה מהונג קונג. זה משך אותי מאוד אבל דחה מדי, ולא העזתי לגעת בזה. בורדו נתנה לי את האומץ בכך שהיא קנתה אותן בעצמה והביאה אותן אלי הביתה, לסטודיו, צבענו להן את הציפורניים וככה הפכנו אותן ליותר אנושיות, מה שהופך את כל העניין לקריפי יותר. זה מדבר על יופי, איך דבר מגעיל ואכזרי ממש הופך לנשי ואפילו חמוד. את רגלי התרנגולות אני רואה בדרך ללימודים, הן ניצבות בערמה מבושלות, ולכן הן בצבע כתום זוהר. חברים הונג קונגים סיפרו לי שזה 'נשנוש של זקנים'. גם בארץ זקנים משתמשים ברגלי תרנגולות למרק, יש בזה משהו מוכר, כמו בשוק הכרמל, זה לא חדש לי לעומת דוכנים של נשנושי נחשים ומרק נחשים. אני מרגישה רע שזה דוחה אותי, מי אני שאשפוט תרבות אחרת על מה שהם אוכלים, זה ברור שזה מה שהתרגלתי וחונכתי אליו. אבל זה באמת דוחה."

הסינים זיהו את זה כמקדש "Kabalat Shabbat"

המסלול ה"טבעי" של אמנים ישראלים הוא לתואר שני בארצות הברית, בדגש על קולומביה, את מגיעה להונג קונג.

"רציתי לנסוע מזרחה, ביקרתי בהונג קונג לפני כתשע שנים. ברגע שהסתכלתי על מרכז העיר ידעתי שאני אשמח לגור פה בשלב מסוים של חיי. ידעתי על סין, הכרתי קצת, אבל אי אפשר באמת להבין מה קורה כאן. בניו יורק מרגישים שזה מרכז העולם, ופתאום גם בהונג קונג אנשים מרגישים שזה מרכז העולם. עולם אחר שמתנהל עם כללים אחרים, תוסס ומרתק, למרות שבית הספר שבו אני עושה את התואר השני הוא אמריקאי. הקלישאה של הונג קונג היא שכאן מזרח ומערב נפגשים. כיוון שהיא היתה קולוניה בריטית, יש כאן קהילה גדולה מערבית. הסינים מאוד סגורים מבחינה תרבותית, בגלל היסטוריית הכיבוש יש להם ממש גישה עוינת לזרים, שמכונים 'רוח לבנה', זה גם שם של אחת העבודות 'Gwailo', בתצלום רואים כד עם עיטורים סיניים שיוצאות ממנו רגלי התרנגולת הצבועות, כד שמקורו לאפר מתים ושנמכר בחנות של אביזרים סינים בעיקר לתיירים. כשידיד הונג קונגי בא לביקור, הוא צחק עלי שאני שמה את זה כקישוט. בעבודה לא ברור אם הידיים/רגליים מציגות את המוות או אם היצור קם לתחייה כמו זומבי, אם הוא נכנס או יוצא. לעומת העבודות האובר-קיטשיות, כאן יש אפלה ומסתורין."

את עושה שעטנז בין מזרח סיני, מזרח ישראלי, דרום אפריקאי.

"אני מלקטת באופן לא מודע אובייקטים עם סממנים מובהקים של סין, אסיה או ישראל, כמו הקופסאות מיפו. בעבודת הווידאו 'קבלת שבת' אני מציגה את הממשק בין ישראל-יהדות וסין. בפריים מוצבים שני נרות וצלחת עם פרח. הסינים זיהו את זה כמקדש סיני, אך אלה נרות ופרחים שקיבלתי מבעלי לשבת. הכפילות בקריאה על פי רקע תרבותי מרתקת, אני מודעת לפערים שנוצרים מהחינוך והתרבות של הצופה. מרותקת לטקסיות של מסורת, אמונה וצפייה לקסם שיקרה. בעבודה 'NEST' מוצג קן שבנוי מדברים שאספתי ברחוב ובבית, אבק מהשואב, שערות שלי, יש בה מוטיב הגירה, עופות שאוספים זבל והופכים אותו לבית. הרבה מהמוצגים בתצלומים הם בעלי סממני תרבות מובהקים שמתייחסים גם לעבר ההיסטורי שלהם. ביקשתי לצאת מהקו המקומי וייצרתי קן שמלא בסממנים, אי אפשר לברוח."

שילוב בין כל העולמות. "ללא כותרת"

בעבודה יוצאת דופן בתערוכה רגלי התרנגולת מוצבות על פיסת דיקט שבורה, צרור ענבים חצי אכול וכפפת לטקס על רקע צורת מניפה. מהמקום שכמעט נלחם בהווי המדרשתי, יש כאן מאין מחווה לדלות החומר, לישראליות.

"יש כאן שילוב בין עולמות, אחד הדברים שהפתיעו אותי בעבודות החדשות היה היעלמות העומס, זה הרגיש לי חסר, לא תכננתי או התכוונתי לזה. גם עלי הגפן קשורות לאמנות ישראלית. המניפה, לעומת זאת, היא סמל של אמנות אסייתית, הכפפה היא כמו הידיים שמציגות את עשיית האמנות. נוצר שילוב בין כל העולמות."

אחד הדברים הבולטים בעבודות שלך הוא הנשיות - אורנומנטיקה, צבעוניות, נצנצים, זהב, ורוד, בושם, לק. את לא פוחדת מזה כבת דורנו טיפוסית.

"נושא הנשיות תמיד שם בעבודות, גם הידיים הנשיות, זה עיסוק ביופי. בעבודה 'One Bride Many Wolves' כלה ניצבת בתוך אקווריום על רקע דימוי של זאבים. הכלה הסינית לבושה בסגנון מערבי, בהרבה חתונות הן לובשות שמלות לבנות או מסורתיות או גם וגם. להיות כלה זה מודל יופי נשי שאי אפשר להתעלם ממנו. העיסוק שלי באסתטיקה הוא לא דווקא להיות כוסיית, מצד שני יש לי את החינוך הזה מהבית, להתלבש יפה, לעשות ציפורניים, להיות מטופחת."

את מטופחת?

"מי שמכיר אותי יודע שאני לא באמת כזאת. אני לא חופפת את הראש, הולכת גם עם דברים מזרזים שהם לא דווקא יפים. מעניין אותי לעשות דברים שהם מזרזים או מגניבים."

"ללא כותרת"

יעל ברונר. "[Chicken Feet, Perfume and Tigers](#)", עד 26.1. גלריה [Raw Art](#), שביל המרץ, 3 בניין 8 קומה 4, תל אביב. שעות פעילות: ג'ה' 18:00-12:00, ו'י-שבת 14:00-11:00.